

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Ylli, H. (2024) Ohutta yläpilveä vai juureva maakosketus? : Selkeä kieli palvelee lukijaa. TAMK-blogi, 10.10.2024.

URL: <https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/viestinta/ohutta-ylapilvea-vai-juureva-maakosketus-selkea-kieli-palvelee-lukijaa/>

Ohutta yläpilveä vai juureva maakosketus? Selkeä kieli palvelee lukijaa

10.10.2024 — Hanna Ylli

Kotka Rankki, ohutta yläpilveä, enimmäkseen hyvä näkyvyys. Vanha kunnon säätiedotus merenkulkijoille on täsmällistä ja selkeää viestintää, jonka viestin varmasti ymmärtää. Saariston asukkaalle, joka merisäättä radionsa ääressä kuuntelee, yksiselitteiset sanavalinnat voivat olla hyvinkin tärkeitä. Merisään kompakti ydinviesti ei jää leijumaan yläpilven lailla vaan se laskeutuu arkeen ja käyttöön kuin puhurin voimistama aalto rantakallioihin. Kaikki erilaisten sisältöjen lukijat ja kuuntelijat hyötyvät selkeästä kielestä.

Uskallatko kirjoittaa riittävän yksinkertaisesti? Usein yksinkertaisen kielen kirjoittaminen mielletään osoitukseksi epäammattimaisuudesta. ”Mahtaako tuo edes tietää, mistä puhuu, kun noin yksinkertaisesti kirjoittaa? Aliarvioiko hän meitä lukijoina? Eikö hän tunne ammattiterminologiaa ja sivistyssanoja?”

Kyllä kirjoittaja ne varmaankin tuntee, mutta pyrkii kirjoittamaan selkeää ja saavutettavaa kieltä. Ja siitä pisteet hänelle! Jos tavoitteena on laajempi kohderyhmä, se kuuluisa ”suuri yleisö”, jolle ammattitermistö ei ole tuttua, kannattaa pitäytyä yksinkertaisessa. Selkeä kieli säästää myös aikaa.

Lokakuun 13. päivänä vietetään kansainvälistä selkeän kielen päivää. Suomessa selkeän kielen päivää vietetään lokakuun 10. päivänä. Kotimaisten kielten keskus (Kotus) kertoo, että silloin katsotaan erityisen tarkalla silmällä sitä, miten hyvin erilaiset tekstit palvelevat tarkoitustaan. Tärkeää on kohdistaa katse oman työpaikan teksteihin ja muuhunkin kielenkäyttöön. On hienoa, että selkeällä kielellä on oma teemapäivä. Sitä kuitenkin tarvitaan joka ikinen päivä.

Lukija on armoton oman edun tavoittelija

Tekstien tulvassa vaikeaselkoinen tai kapulakielinen teksti saattaa karkottaa lukijan, vaikka sisältö olisikin kultaa. Huonosti muotoiltu sisältö vie lukijan aikaa ja keskittymiskyky herpaantuu. Lukijalla on

aina päärooli. Mieti, mikä lukijaa tekstissä kiinnostaa. Mitä hän tekstistä hyötyy tai oppii? Mitä hänen ainakin pitäisi muistaa? Miksi hän kiinnostuisi juuri sinun tekstistäsi ja jaksaisi lukea sen loppuun? Kiinnostuisitko itse omasta tekstistäsi?

Selkeä kieli palvelee lukijaa:

1. Kiinnitä tietoisesti huomiota teksteihisi: sisältöön, tyyliin ja kohderyhmään. Kirjoitako neutraalia asiatekstiä tai kenties kolumnia? Kenelle kirjoitat, lukijalle vai itsellesi? Asettaudu lukijan asemaan.
2. Mikä on tekstisi tavoite? Tuleeko se tekstistäsi selkeästi ilmi?
3. Koukerot ja kapulakieli kangistavat lukijaa, yksinkertainen kieli toimii aina.
4. Käytä lyhyitä lauseita. Selkeät lauserakenteet auttavat lukijaa ymmärtämään ja ne ovat myös osoitus kirjoittajan selkeästä ajattelusta.
5. Lauserytmi tekee tekstistä lukijalle kiinnostavaa. Vuorottele lyhyempiä ja pidempiä lauseita.
6. Avaa ammattitermit. Alan asiantuntijoille suunnatut tieteelliset artikkelit ovat asia erikseen.
7. Käytä mieluiten aktiivisia verbejä. Makustele ja vaihteleva verbejä.
8. Älä tee jonkun toimesta tai jostakin asiasta riippuen tai johtuen.
9. Vältä substantiivisumua. Tee, äläkä suorita tai toteuta tekemistä.
10. Viljele väliotsikoita ja käytä saavutettavaa kieltä.
11. Havainnollista.
12. Lue tekstiaihiosi huomenna uudelleen. Ajatukset yleensä jäsentyvät yön aikana, joten käyttämäsi kielikin kirkastuu.

Näillä pääsee jo hyvään alkuun. Välillä luoviminen tekstien niljakkailla rantakallioilla voi olla huteraa ja silloin Kotimaisten kielten keskuksen ylläpitämästä Kielitoimiston ohjepankista ja sanakirjasta löytyy apua. Kirjoittamistyössä on toisinaan matalapainetta ja suunnaltaan vaihtelevaa tuulta, joskus jopa sumua. Silloinkin on hyvä pyrkiä selkeyteen ja hyvään näkyvyyteen. Korkeapainetta kohti!

Ota päivittäiseen käyttöön:

[Kielitoimiston ohjepankki](#)

[Kielitoimiston sanakirja](#)

Itseopiskeluun mm. eOppivan Hyvä virkakieli -verkkokurssi:

[Hyvä virkakieli – Selkeyttä lauseita ja virkkeitä – eOppiva](#)

Kirjoittaja: Hanna Ylli, Viestintä ja vaikuttavuus, TAMK

Kuva: Adobe Stock